

הכתוב להיום

• מאמרו השבועי של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א •

פורים משולש

פורים ה'משולש'

מעלת בני ישראל לרגל היום

הכתוב להיום

• מאמרו השבועי של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א •

פורים ה'משולש' | מעלת בני ישראל לרגל היום

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל
(דברים י"ז א')

ברוך אלקינו שבראנו לכבודו ונתן לנו את תורתו - היא תורה שבכתב שממנה אין לגרוע ועליה אין להוסיף, וחיי עולם נטע בתוכנו - זו תורה שבעל פה שהיא כנטיעה שפרה ורבה. (טו)

א"ח סימן קלט ובשרע - סעיף י')

והעיד הרמב"ם בהקדמתו ל"דו"ח החזקה: מפני זה נערת חצני אני משה בה"ר מימון הספרדי ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינתי בספרים וראיתי לחבר חבור עד שתאה תורה שבעל פה כולה סדורה כפי הכל ... כדי שלא יהא אדם צריך לחבור אחר בעולם ... לפיכך קראתי שם חבור זה משנה תורה לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחילה ואח"כ קורא בזה ויודע ממנה תורה שבעל פה כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם.

וימי הפורים ומצוותיהם, ובמיוחד פורים דהאי שתא פותחים לפנינו אוצר נפלא של תורה שבעל פה וכותן הגדול של חכמי הדורות, והאזהרה שלא לסור מכל הדבר אשר יגידו לנו.

מצוה מדברי סופרים:

יש מצוות אחרות שנתחדשו אחר מתן תורה וקבעו אותן חכמים ופשטו בכל ישראל כגון מקרא מגילה. וחייבים לנו לקבלם ולשמרם שנאמר לא תסור מכל הדבר ואינם תוספת על מצוות התורה. שכך אנו אומרים שהנביאים עם בית דין תקנו וצוו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועינו כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו.

ומטו משמיה דהגרי"ז זצ"ל שאלו ממש מילות הפיוט "שושנת יעקב" - תשועתם היית לנצח ותקוהם בכל דור ודור יהודיע שכל קוץ ללא יבושו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

הקורא את המגילה מברך לפניו כדרך שמברך על כל המצוות עובר לעשייתן ומאי מברך אקב"ו על מקרא מגילה. (מגילה כא:)

מאי מברך - אשר קדשנו במצוותיו וצונו. והיכן וצונו רב אויא אמר מלא תסור. (שבת כג.) אע"פ

שקריאת ההלל מצוה מדברי סופרים מברך עליו אק"ב וצונו - כדרך שמברך על המגילה (פרק ג' מחנוכה הלכה ה) שכל ודאי של דבריהם מברכים עליו.

•••

בשבת זו יזכו בני המוקפין לשמחה בשמחה התלויה בבית דין שהרי רק מכחן של חכמי ישראל לדורותם זכו לקיים המצוה מדברי סופרים של מה שהתחננה אסתר וזכתה שיכתבו לדורות וקימו וקיבלו היהודים - קימו למעלה מה שקבלו למטה ומכאן שברוח הקודש נאמרה.

וככפו ראשם לציית לגזרותם שמחשש ופחד שמא ילך אחד ללמוד אצל בקי ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים בטלו הקריאה בט"ו והקדימוה לזמן קריאה לכלל בי"ד, דבר [שלחלק מהפוסקים] מצריכים לקבץ עשרה כדי קריאה שלא בזמנה

•••

וכן כל המצוות שהן מדברי סופרים והיא חובה מדבריהם כגון מקרא מגילה מברך קודם לעשייתן אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעשות. והיכן וצונו בתורה שכתוב אשר יאמרו לך תעשה ונמצא ענין הדברים והצען כך הוא: אשר

שו"ת פורים הדרכה מעשית

מה ההנהגה הראויה לאברך בסדר היום של פורים? [כגון: לימוד בכלל ליל פורים, אבות ובנים, להשקיע יותר בלימוד ותפילה או בהתעסקות במשלוחי מנות או בשמחת המשפחה]

ת. כתב הרמ"א (סימן תרצ"ה סעיף ב'): טוב לעסוק בתורה - מעט - קודם שיתחיל הסעודה, וסמך לדבר - ליהודים היתה אורה ודרשין - אורה זו תורה. ובסימן תכ"ט מ"ב ס"ק ב' - מתחילין מיום פורים עצמו לשאול ולדרוש בהלכות הפסח. זהו מדינא.

ומדרך הסגולה ידועה מעלת היום וערום יעשה בדעת ובחכמה לנצל ולהוסיף כפי שיתאפשר לו ובאופן שלא יכביד על נוות ביתו, שהרי נכתב בספר הכתובה כי כל הבעלים יתנו יקר לנשותיהן, (אנא אוקי) ויוכל להיות שמה וטוב לב עם אשתו ובניו וכל הנלווים אליו (סוף סימן תקכ"ט).

האם ללמוד לפני פורים את פירושי המגילה או מסכת מגילה על חשבון לימוד קבוע?

ת. דבר בעתו מה טוב - לעולם ענייני דיומא הנלמדים בעתם ואפילו בבחינת מה - מעט - הוא עניין טוב. ומאחר והיא מצוה עוברת, יכול, רשאי וצריך לפנות להם מקום בסדר יומנו, וילווה משעותיו ללמוד זה וחובותיו וסדריו ישלים בהתפכחותו מיינו ומשתינו.

איך מתכוננים לפורים שנגיע למהות היום

ולא נתעסק כל היום רק בחיצוניות המעשים, על מה לשים דגש- הכרה בנס, הודאה, איש לרעהו?

ת. וישלח ספרים אל כל מדינות היהודים היאך כדאי ואפשר לנצל את מעלת ימי הפורים, וכפי רבות הספרים כך רבו הדעות והיות ופורים כפורים, נלמדים הם זה מזה.

וכשם שלקבלות יום הכיפורים המליצו המבינים שארזי ורצוי לתפוס נקודה אחת ולנוצרה ולנוטרה, כך בעבודת יום הפורים כדאי ומומלץ לתפוס נקודה אחת קרובה ללבו של אדם.

יכול אדם למצות את פשיטת היד הנענית ביום זה בכפליים או לחלופין להתחנן לפני המלך על הארת עיניים בתורתו. הזדמנות לרצות את השכן ממול שטיפס על העץ, או את החמות הפגועה מאותה שבת בלתי נשכחת וכד'. וכל אשר יעשה יצליח כשיהא לכו מכוון לאביו שבשמים.

קדשנו במצותיו שצוה בהן לשמוע מאלו שצוונו לקרות את המגילה. (פ"א מברכות ה"ג)

סייג מדברי סופרים:

גם יתבאר מהם דברים שגזרו חכמים ונביאים שבכל דור לעשות סייג לתורה כמו ששמעו ממושה בפרוש: ושמרתם את משמרת, שאמר עשו משמרת למשמרת. (הקדמה ל"ד)

ואחד הדברים שעשו אותן סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והם הגזרות [והתקנות והמנהגות] מצות עשה לשמוע להן והעובר על כל אחת מהן עובר בלא תעשה (פ"א ממרים ה"ד) והרי הוא אומר על פי התורה אשר ירוך - אלו הגזרות ... שיורו בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם.

מגילה בשבת [לכו"ע] לא קרינן מאי טעמא?

אמר רבה הכל חייבין בקריאת המגילה ואין הכל בקיאים במקרא מגילה. גזירה שמא יטלנה בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים.

...

אשריכם ישראל
שמצוות חביבות
עליכם ואינכם
סרים מכל הדבר
אשר יגידו לכם
אלא עושים ככל
אשר יורוכם

...

י"ט של ראש השנה מדאורייתא מישרי שרי לתקוע ורבנן הוא דגזור ביה כדרבה דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאים בתקיעת שופר גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירנו ד' אמות ברשות הרבים. (ראש השנה כ"ט:)

י"ט ראשון של חג (סוכות) שחל להיות בשבת אין נוטלין הלולב. אמר רבה גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל בקי ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים. (סוכה מב:)

שב ואל תעשה לאו מיעקר הוא - כולהו שופר ולולב - שב ואל תעשה נינהו. (בימות צ:)

אין קוראים את המגילה בשבת גזירה שמא יטול אותה בידו וילך אצל מי שהוא בקי לקרותה ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים ... לפיכך אם חל זמן קריאתה בשבת מקדימים וקורין אותה קודם השבת. (פ"א ממגילה ה"ג)

תקנה ומנהג מדברי סופרים:

ת"ר משה תקן להם לישראל שיהו שואלים ודורשים בענינו של יום, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג. (סוף מגילה) ומשה תקן להם לישראל שיהו קורין בכל מועד ענינו, ושואלים ודורשים בענינו של יום בכל מועד ומועד. (פ"ג מתפלה ה"ח) בפורים קורין בשחרית - ויבא עמלק. (שם ה"ה) ושואלין ודורשין בהלכות הפורים באותה שבת כדי להזכיר שהוא פורים (פ"א ממגילה ה"ג) וכן יתבאר מהן המנהגות והתקנות שהתקינו או שנהגו בכל דור ודור כמו שראו בית דין של אותו הדור. (הקדמת ה"ד)

והחלק החמישי הם הדינים העשויים על דרך החקירה וההסכמה בדברים הנוהגים בין בני אדם שאין בהם תוספת במצוה ולא גרעון או בדברים שהם תועלת לבני אדם בדברי תורה וקראו אותם תקנות ומנהגים ... ומהם תקנות שהתקינו נביאים כמו משה תקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בהלכות פסח בפסח. (הקדמה לפרוש המשניות סדר זרעים)

ב.

ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו - אמר רבא בתחילה במרדכי לבדו, ולבסוף בעם מרדכי, ומנו - רבנן.

פור המן נהפך לפורנו.

תרפ"ח סעיף ו': יום ט"ו שחל להיות בשבת אין קוראין המגילה בשבת - סייג וגדר לשבת שגזרו חכמים שמא ילך אצל בקי ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים.

אלא מקדימים לקרותה בערב שבת - קיום מצוה מדברי סופרים ובברכה לפניה שצונו לא לסור ממה שצונו חז"ל.

וביום שבת מוציאים שני ספרים ובשני קוראין ויבא עמלק - מנהג משה רבנו שיהיו קוראין בענינו של יום.

ושואלים ודורשים בו ביום בהלכות פורים כדי שיזכרו ענין היום - תקנה שהתקין משה לישראל.

כי טובים דודיך מיין - טובים דברי סופרים יותר מיינה של תורה. (ע"ז לו:)

בשבת זו יזכו בני המוקפין לשמוח בשמחה התלויה בבית דין שהרי רק

מכתן של חכמי ישראל לדורותם זכו לקיים המצוה מדברי סופרים של מה שהתחננה אסתר וזכתה שיכתובה לדורות וקימו וקיבלו היהודים - קימו למעלה מה שקבלו למטה ומכאן שברוח הקודש נאמרה. וככפו ראשם לציית לגזרותם שמחשש ופחד שמא ילך אחד ללמוד אצל בקי ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים בטלו הקריאה בט"ו והקדימוה לזמן קריאה לכל ב"ד, דבר [שלחלק מהפוסקים] מצריכים לקבץ עשרה כדין קריאה שלא בזמנה.

בפתיחת ההיכל ישובו ויוציאו שני ספרי תורה [כמעשיהם בשבת הקודמת - זכור] כדי לקרות בענינו של יום כתקנת והנהגת הרעיא מהימנא. ויקבעו עצמם לשאול ולדרוש בענינו של יום כדי לזכור שהוא פורים.

אשריכם ישראל שמצוות חביבות עליכם ואינכם סרים מכל הדבר אשר יגידו לכם אלא עושים ככל אשר יורוכם.

פורים שמח!

זכות העלון לרפואת הבחור איתן דוד בן פנינה חיה נ"י לרפו"ש